

Miljøvurdering

af to nationale tilskudspuljer
til beskyttelse af drikkevand

Denne miljøvurdering er udarbejdet af
Miljøstyrelsen, maj 2022.

© Miljøstyrelsen

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C
Tlf.: 72 54 40 00
E-mail: tilskud-natur@mst.dk
www.mst.dk

Indhold

1.	Indledning	4
2.	Ikke-teknisk resumé	6
3.	Lovgrundlag og proces for miljøvurdering	8
3.1	Tilgang og metode i miljøvurderingen	8
3.2	Afgrænsning af projekter, herunder geografisk afgrænsning	8
3.3	Afgrænsning af miljøvurderingen, vurdering og kriterier	9
4.	Miljøstatus	11
4.1	Gennemgang af status på de udvalgte miljøfaktorer	11
4.2	0-alternativet	13
5.	Vurdering af målsætninger	15
6.	Miljøvurdering	17
6.1	Vurdering af de enkelte miljøfaktorer	17
6.1.1	Biologisk mangfoldighed, flora og fauna	17
6.1.2	Befolkningens levevilkår og menneskers sundhed	17
6.1.3	Jordbund	18
6.1.4	Vand	18
6.1.5	Materielle goder	19
6.1.6	Landskab	19
6.1.7	Kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser, arkitektonisk og arkæologisk arv	19
6.1.8	Kumulative effekter	20
6.1.9	Samlet konklusion	20
6.1.10	Fremtidig tilstand	20
7.	Overvågning	21

1. Indledning

Drikkevandsfonden har ophæng i Aftale mellem regeringen og Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Alternativet og Kristendemokraterne om finansloven for 2022 af december 2021, og der er afsat 170 mio. kr. i perioden 2022-25.

Af aftalen fremgår, at: "Rent og urensset drikkevand direkte fra undergrunden er en unik dansk ressource, og der skal være tryghed om drikkevandskvaliteten i Danmark." Og videre: "Aftalepartierne er enige om at styrke drikkevandsindsatsen. Aftalepartierne er endvidere enige om at oprette en drikkevandsfond, der består af en tilskudspulje til medfinansiering af drikkevandsbeskyttelse i vigtige indvindingsområder og strategisk vigtige fremtidige indvindingsområder. Der oprettes endvidere en tilskudspulje til afvikling af ubenyttede borer, der ikke er sløjftet på forsvarlig vis."

Der er afsat 170 mio. kr. til Drikkevandsfonden i perioden 2022-25. Ud af de 170 mio. kr. går de 115,5 mio. kr. til hhv. en tilskudspulje til sløjfning af ubenyttede brønde og borer, samt en tilskudspulje til delvis dækning af kommunalbestyrelser og almene vandforsynings udgifter til beskyttelsesforanstaltninger mod forurening af arealer med henblik på sikring af drikkevand eller fremtidig drikkevand, som indvindes af grundvand.

Miljøministeriet har udarbejdet et udkast til en bekendtgørelse om tilskud til sløjfning af ubenyttede brønde og borer og til beskyttelsesforanstaltninger til sikring af drikkevand. I bekendtgørelsen fastsættes kriterier for tilskud, samt hvordan ansøgninger prioriteres. Der redegøres for vilkår for tilsagn, samt rammerne for behandling af ansøgninger.

To nationale tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand

Det primære formål med de to tilskudspuljer er at sikre drikkevand eller fremtidigt drikkevand, ved at beskytte grundvand mod forurening.

Den ene tilskudspulje giver tilskud til sløjfning af ubenyttede brønde og borer til indvinding af grundvand, herunder til brønde og borer, som ikke er sløjftet korrekt. Denne tilskudspulje kan søges af private ejere af ubenyttede brønde og borer, eller af kommuner og almene vandforsyninger, der ansøger på vegne af disse.

Den anden tilskudspulje yder tilskud til delvis dækning af kommunalbestyrelser og almene vandforsynings udgifter til beskyttelsesforanstaltninger mod forurening af arealer med henblik på sikring af drikkevand eller fremtidig drikkevand, som indvindes af grundvand. Dette kan ske i form af opkøb af jord, dyrkningsrestriktioner, sprøjteforbud, mv. i forbindelse med frivillige aftaler med henblik på at undgå fare for forurening af bestående eller fremtidige vandindvindingsanlæg til indvinding af grundvand, som nævnt i miljøbeskyttelseslovens § 24, , påbud eller forbud efter miljøbeskyttelseslovens § 24, frivillige aftaler efter vandforsyningslovens¹ § 13 d, og rådighedsindskrænkninger eller andre foranstaltninger efter miljøbeskyttelseslovens² § 26 a. Denne tilskudspulje kan alene søges af kommuner, almene vandforsyninger og vandsamarbejder, jf. § 48 og § 52 b, stk. 1 i vandforsyningsloven.

Miljøvurdering

¹ Bekendtgørelse af lov om vandforsyning m.v., LBK nr. 602 af 10/05/2022

² Bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse, LBK nr. 100 af 19/01/2022

Regler om gennemførelse af en miljøvurdering har ophæng i EU's miljøvurderingsdirektiv³ og er implementeret i Danmark i miljøvurderingsloven⁴. Miljøvurderingsdirektivet fastsætter, at planer og programmer omfattet af direktivet skal underkastes en miljøvurdering under udarbejdelsen, før de vedtages. Gennemførelse af en miljøvurdering har til formål at sikre et tilstrækkeligt hensyn til miljøet og inddragelse af offentligheden.

Miljøministeriets udkast til ny bekendtgørelse om de to puljer sendes i offentlig høring samtidig med denne miljøvurdering.

Bekendtgørelsen forventes at træde i kraft i juli 2022. Efter miljøvurderingsloven anses bekendtgørelsen som en plan eller et program.

De to nye drikkevandspuljer er omfattet af reglerne om planer og programmer i miljøvurderingslovens §2, stk. 1, litra b. Derfor skal der i forbindelse med udarbejdelsen af de to puljer laves en miljøvurdering af puljernes sandsynlige og væsentlige indvirkninger på miljøet.

Det bemærkes, at det er tilsagnshavers ansvar at vurdere hvorvidt et konkret projekt, der opnår tilsagn under de to nye tilskudspuljer, er omfattet af miljøvurderingslovens regler⁵ om miljøvurdering af konkrete projekter.

3 Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/92/EU om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet, som ændret ved direktiv 2014/52/EU af 16. april 2014.

4 Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), LBK nr. 1976 af 27/10/2021.

5 Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), LBK nr. 1976 af 27. oktober 2021 bilag 1 og 2

2. Ikke-teknisk resumé

Introduktion

Miljøministeriet har udarbejdet et udkast til bekendtgørelse om tilskud til sløjfning af ubenyttede brønde og borer og til beskyttelsesforanstaltninger til sikring af drikkevand. Bekendtgørelsen er omfattet af reglerne i lov om miljøvurdering af planer og programmer. Derfor skal der i forbindelse med udarbejdelsen af bekendtgørelsen også udarbejdes en miljøvurdering af bekendtgørelsens sandsynlige væsentlige indvirkninger på miljøet.

Dette notat er miljøvurderingen af bekendtgørelse om tilskud til sløjfning af ubenyttede brønde og borer og til beskyttelsesforanstaltninger til sikring af drikkevand, som udstikker rammerne for Miljøstyrelsens to nye nationale tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand. Miljøvurderingen kortlægger og vurderer de mulige påvirkninger af, hvordan den kommende bekendtgørelse og de to tilskudspuljer kan påvirke miljøet i de områder, der kan forventes berørt af indsatsen. Miljøvurderingen inddrager både direkte og indirekte ændringer, der kan forekomme i miljøtilstanden. Miljøvurderingen er baseret på den tilgængelige viden.

Indsatsen

Det primære formål med de to tilskudspuljer er at sikre drikkevand eller fremtidigt drikkevand, ved at beskytte grundvand mod forurening.

Den ene tilskudspulje giver tilsagn om tilskud til sløjfning af ubenyttede brønde og borer til indvinding af grundvand, herunder til brønde og borer, som ikke er sløjft korrekt. Til det er der afsat 2 mio. kr. i 2022, 2 mio. kr. i 2023 og 2 mio. kr. i 2024. Denne pulje kan søges af private ejere af ubenyttede brønde og borer eller af kommuner og almene vandforsyninger, der kan ansøge på vegne af disse.

Den anden tilskudspulje giver tilsagn om tilskud til delvis dækning af kommunalbestyrelses og almene vandforsyningers udgifter til beskyttelsesforanstaltninger mod forurening af arealer med henblik på sikring af drikkevand eller fremtidig drikkevand, som indvindes af grundvand. Dette kan ske i form af opkøb af jord, dyrkningsrestriktioner, sprøjteforbud, mv. i forbindelse med frivillige aftaler med henblik på at undgå fare for forurening af bestående eller fremtidige vandindvindingsanlæg til indvinding af grundvand, som nævnt i miljøbeskyttelseslovens § 24, påbud eller forbud efter miljøbeskyttelseslovens § 24, frivillige aftaler efter vandforsyningslovens § 13 d, og rådighedsindskrænkninger eller andre foranstaltninger efter miljøbeskyttelseslovens § 26 a. Til det er der afsat 32,5 mio. kr. i 2022, 32,5 mio. kr. i 2023, 29,9 mio. kr. i 2024 og 14,6 mio. kr. i 2025. Denne tilskudspulje kan alene søges af kommuner, almene vandforsyninger og vandsamarbejder, jf. § 48 og § 52 b, stk. 1 i vandforsyningsloven.

Afgrænsning

Der er forud for miljøvurderingen udarbejdet et notat, hvor miljøvurderingens omfang og detaljeringsgrad er blevet afgrænset. Afgrænsningsnotatet har været sendt i høring hos de relevante myndigheder, som i dette tilfælde er Miljøministeriets Departement, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Klima-, Energi-, og Forsyningsministeriet, Slots- og Kulturstyrelsen, Landbrugsstyrelsen, Fiskeristyrelsen, Kystdirektoratet, Naturstyrelsen, regionerne samt alle kommuner. Høringen resulterede i to høringssvar.

På den baggrund er følgende miljøfaktorer blevet udvalgt til miljøvurdering:

- Biologisk mangfoldighed, flora, fauna
- Befolkningens levevilkår og menneskers sundhed
- Jordbund
- Vand
- Materielle goder

- Landskab
- Kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser, arkitektonisk og arkæologisk arv
- Kumulative effekter

De vurderede miljøpåvirkninger kan være positive såvel som negative.

Resultat

I miljøvurderingen vurderes det, i hvilket omfang de to nationale tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand kan medføre påvirkninger af miljøet. Der tages udgangspunkt i de ovennævnte miljøfaktorer.

I forbindelse med aktiviteter affødt af indsatserne er det vurderet, at der i en række situationer kan forventes at forekomme ændringer i miljøtilstanden.

De to nye tilskudspuljer vurderes at have en positiv indvirkning på biologisk mangfoldighed, flora og fauna. Dette beror på, at indsatser som dyrkningsrestriktioner og sprøjteforbud må forventes at have en positiv indvirkning på flora og fauna i det åbne land, hvor størstedelen af projektområderne forventes at ligge.

Det primære formål med de to tilskudspuljer er at sikre drikkevand eller fremtidigt drikkevand, ved at beskytte grundvand mod forurening, og de forventes derfor at have en positiv indvirkning på befolkningens adgang til drikkevand, og på miljøfaktoren befolkningens levevilkår og menneskers sundhed.

Af samme grund forventes de to tilskudspuljer at have en positiv indvirkning på miljøfaktorerne vand og jordbund.

For miljøfaktorerne materielle goder, landskab og kulturarv vurderes de to tilskudspuljers indsatser at medføre en neutral påvirkning.

De kumulative effekter vil afhænge af de konkrete beskyttelsesforanstaltninger, der gennemføres for at sikre drikkevand. De enkelte projekters omfang er endnu ukendte, men det vurderes, at den kumulative effekt fra projekterne kan have en positiv indvirkning på en række miljøfaktorer.

Samlet set giver de to nationale tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand mulighed for en række indsatser, der forventes at medvirke til beskyttelse af grundvandet imod forurening. Puljerne er dermed en medvirkende faktor for at Danmark kan leve op til sine internationale forpligtelser på drikke- og grundvandsområdet. Påvirkningen af miljøet vil dog afhænge af indholdet i de enkelte projekter og omfanget heraf.

Overvågning

Det samlede NOVANA-program indeholder en løbende overvågning af udviklingen i natur- og miljøtilstanden, herunder grundvandsovervågning (GRUMO).

Kommunerne fører tilsyn med drikkevandskvaliteten gennem vandforsyningernes kontrolprogrammer.

3. Lovgrundlag og proces for miljøvurdering

Bekendtgørelsen om tilskud til sløjfning af brønde og borer og til beskyttelsesforanstaltninger til sikring af drikkevand er omfattet af krav om miljøvurdering efter lov om miljøvurdering af planer og programmer. Myndigheden skal ifølge § 8 stk. 1, nr. 1 gennemføre en miljøvurdering af planen (bekendtgørelsen).

Miljøvurderingen inddrager ordningens overordnede mål og de påtænkte aktiviteter og initiativer i projekterne. Miljøvurderingen tager derimod ikke stilling til konkrete miljøpåvirkninger på projektniveau, som kan blive resultatet af en udmøntning af de to tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand.

Der er heller ikke med denne miljøvurdering taget stilling til, hvorvidt de projekter, der kan opnå til-sagn om tilskud til drikkevandsbeskyttelse, er omfattet af miljøvurderingslovens regler⁶ om miljøvurdering af konkrete projekter, eller kræver tilladelse fra anden lovgivning.

3.1 Tilgang og metode i miljøvurderingen

Miljøvurderingen gennemføres som en vurdering af, hvorvidt og i hvilket omfang, der forventes at være væsentlige indvirkninger på enkelte miljøfaktorer, som er identificeret i afgrænsningsrapporten. I tabel 3.1 er kriterier og indikatorer, som vil ligge til grund for miljøvurderingen, anført.

I miljøvurderingen indgår tillige en vurdering af, hvorvidt ordningen antages at fremme eller udgøre en hindring for realiseringen af miljømålsætninger, som er fastlagt i forskellige lovgivninger, handlingsplaner/strategier på nationalt niveau. De relevante målsætninger, der er indgået i vurderingen, er kortlagt i forbindelse med afgrænsningen.

3.2 Afgrænsning af projekter, herunder geografisk afgrænsning

De to nationale tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand gælder for hele Danmark. Tilsagnsarealerne til sikring af grundvandet mod forurening forventes primært at være landbrugsarealer, mens ubenyttede brønde og borer forventes primært at forekomme i landområderne.

Det er en betingelse for, at der kan ydes tilskud, at beskyttelsesforanstaltningen er omfattet af en frivillig aftale for at undgå fare for forurening af bestående eller fremtidige vandindvindingsanlæg til indvinding af grundvand, som nævnt i § 24 i lov om miljøbeskyttelse, frivillig aftale efter § 13 d i lov om vandforsyning m.v., et påbud eller forbud efter § 24 i lov om miljøbeskyttelse, eller pålæg om rådhedsindskrænkninger eller andre foranstaltninger efter § 26 a i lov om miljøbeskyttelse, jf. dog stk. 2. Der kan kun ydes tilskud til udgifter til beskyttelsesforanstaltningen og forundersøgelser, som er afholdt efter den 1. juli 2022.

Det er en betingelse for at der kan ydes tilskud, at brønden eller boringen til indvinding af grundvand er ubenyttet, og at brønden eller boringen ligger inden for et indvindingsopland til en almen vandforsyning eller inden for et område med særlige drikkevandsinteresser. Der kan kun ydes tilskud til udgifter til sløjfning, som er afholdt efter den 1. juli 2022.

Der kan ikke gives tilskud til beskyttelsesforanstaltninger i forhold til statslige, regionale, kommunale eller kirkeligt ejede arealer.

⁶ Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), LBK nr. 1976 af 27. oktober 2021 bilag 1 og 2

3.3 Afgrænsning af miljøvurderingen, vurdering og kriterier

I afgrænsningsrapporten er de miljøfaktorer, der kan blive påvirket ved realisering af de to tilskudspuljers indsats typer, identificeret og fastlagt. Afgrænsningsrapporten har været sendt i høring hos de relevante myndigheder, som i dette tilfælde er Miljøministeriets Departement, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Klima-, Energi-, og Forsyningsministeriet, Slots- og Kulturstyrelsen, Landbrugsstyrelsen, Fiskeristyrelsen, Kystdirektoratet, Naturstyrelsen, regionerne samt alle kommuner.

I forbindelse med høringen af afgrænsningsrapporten er der kommet to hørings svar.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og Miljøministeriets departement har svaret, at de ikke har bemærkninger.

På denne baggrund fastlægges den endelige afgrænsning i miljøvurderingen til følgende miljøfaktorer:

- biologisk mangfoldighed, flora og fauna
- befolkningens levevilkår og menneskers sundhed,
- jordbund,
- vand,
- materielle goder, herunder jordarealer,
- landskab,
- kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser, arkitektonisk og arkæologisk arv og
- kumulative effekter.

I Tabel 3.1 angives de vurderingskriterier og indikatorer, der er anvendt ved vurderingen af de sandsynlige miljøpåvirkninger for hver af de relevante miljøfaktorer. Desuden angives det, om vurderingen foretages på et kvalitativt eller kvantitativt grundlag.

De vurderede miljøpåvirkninger kan være såvel positive som negative, idet der først og fremmest fokuseres på forventede ændringer og dernæst på, om en ændring forventes at være positiv eller negativ.

Tabel 3.1 Miljøfaktorer, vurderingskriterier, indikatorer og datagrundlag

Miljøfaktorer	Vurderingskriterier	Indikatorer	Datagrundlag
Biologisk mangfoldighed, flora og fauna	Påvirkning af biodiversitet	Omfanget af påvirkning af biodiversitet som følge af: - sløjfning af ubenyttede brønde/boringer - opkøb af jord - dyrkningsrestriktioner - sprøjteforbud	Kvalitative
Befolkningens levevilkår og menneskers sundhed	Påvirkning af sundhed og rekreative muligheder	Omfang af påvirkning på menneskers sundhed som følge af: - sløjfning af ubenyttede brønde/boringer - opkøb af jord - dyrkningsrestriktioner - sprøjteforbud	Kvalitative og kvantitative
Jordbund	Påvirkning af jordbundsforhold	Omfanget af påvirkning af jordbundsforhold som følge af: - sløjfning af ubenyttede brønde/boringer - opkøb af jord - dyrkningsrestriktioner - sprøjteforbud	Kvalitative

Vand	Påvirkning af grundvand, drikkevandsinteresser og vandmiljø	Omfanget af påvirkning af vandmiljøet som følge af: - sløjfning af ubenyttede brønde/boringer - opkøb af jord - dyrkningsrestriktioner - sprøjteforbud	Kvalitative og kvantitative
Materielle goder	Påvirkning af arealer, herunder landbrugsbedrifters erhvervsmæssige interesser	Incitament til ændret arealanvendelse og ikke-produktive investeringer for erhvervet som følge af: - sløjfning af ubenyttede brønde/boringer - opkøb af jord - dyrkningsrestriktioner - sprøjteforbud	Kvalitative
Landskab	Påvirkning af landskabet	Omfanget af visuel påvirkning og understøttelse af landskabsinteresser som følge af: - opkøb af jord - dyrkningsrestriktioner - sprøjteforbud	Kvalitative
Kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser, arkitektonisk og arkæologisk arv	Påvirkning af kulturarv og arkæologisk arv	Omfanget af påvirkning af den arkæologiske arv, i form af fortidsminder, herunder fredede brønde som følge af: - sløjfning af ubenyttede brønde/boringer - opkøb af jord - dyrkningsrestriktioner	Kvalitative
Kumulative effekter	Kumulativ påvirkning af miljøet	Omfanget af kumulativ effekt som følge af konkrete indsatser støttet af de to tilskudspuljer	Kvalitative

4. Miljøstatus

I dette afsnit gennemgås de udvalgte miljøfaktorerens nuværende status. Påvirkningen af drikkevandsbeskyttelsesindsatsen skal således holdes op imod den nuværende status for at kunne afgøre, hvilke indvirkninger indsatsen kan have på den nuværende tilstand af miljøfaktorerne.

4.1 Gennemgang af status på de udvalgte miljøfaktorer

Biologisk mangfoldighed, flora og fauna

Biologisk mangfoldighed, flora og fauna omfatter både beskyttede naturområder og arter, samt den økologiske sammenhæng og variation, der er i arter, gener og økosystemer, og som har betydning for naturværdierne.

Arter på habitatdirektivets artikel 12 og medtaget på direktivets bilag IV er beskyttede, uanset hvor de forekommer, herunder også uden for de internationale naturbeskyttelsesområder i Natura 2000-netværket. Det er arterne samt deres yngle- og rasteområder, der er beskyttede. Der har generelt været tilbagegang i den biologiske mangfoldighed, biodiversiteten, og flere arter er listede som truede på den seneste udgave af den danske rødliste. Enkelte arter anses for helt forsvundet fra den danske natur.

Den biologiske mangfoldighed i det åbne land er især tilknyttet naturarealer som vandhuller, overdrev, moser og enge beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, og skove og levende hegn. Naturområderne kan udgøre leve- og overvintringssteder og ledelinjer for det åbne lands flora og fauna, herunder padde- og flagermusarter, der er opført på habitatdirektivets bilag IV. I mange tilfælde vil vandhuller, moser og enge ligge isolerede og uden sammenhæng med andre naturområder, og der kan være en negativ randeffekt, som følge af gødning og sprøjtning, som påvirker de isolerede naturtyper og deres tilknyttede arter negativt. Desuden vil der være ringe spredningsmuligheder for både plante- og dyrearter.

Befolkningens levevilkår og menneskers sundhed

Adgang til rent drikkevand i de fornødne mængder er afgørende. I Danmark er drikkevand i dag primært baseret på grundvand, der kun undergår simpel behandling på vandværkerne.

Kommunerne fører tilsyn med, om de almene vandforsyninger mv. leverer drikkevand, som lever op til drikkekvalitetskravene, i henhold til bekendtgørelse om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg. Konstateres indholdsstoffer over kvalitetskravene eller vurderes drikkevandet på anden vis at være sundhedsskadeligt, skal kommunerne sørge for at vandværkerne tager de nødvendige foranstaltninger for at sikre forbrugernes sundhed og den fremtidige drikkevandsforsyning.

Fund af miljøfarlige stoffer i drikkevandsboringer risikerer at lukke boringer og i værste fald hele vandværker, hvis ikke der kan etableres alternative kilder eller rensemetoder. Det er derfor afgørende, at grundvandet, der anvendes eller kan tænkes anvendt til drikkevand i fremtiden, beskyttes mod forurening af hensyn til befolkningens adgang til drikkevand.

Som led i beskyttelsen af grundvandet, som anvendes eller i fremtiden kan tænkes anvendt til drikkevand, kortlægger Miljøministeren med udgangspunkt i vandforsyningslovens § 11 områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for OSD. Inden for disse områder afgrænses bl.a. indsatsområder (IO), hvor en særlig indsats til beskyttelse af drikkevandsinteresserne er nødvendig. Inden for IO skal kommunerne i henhold til vandforsyningslovens § 13 vedtage indsatsplaner, som indeholder en detaljeret opgørelse over behovet for beskyttelse, samt retningslinjer og tidsplan for myndighedernes indsats for at opnå beskyttelsen.

I 2019 gennemførte Miljøstyrelsen en spørgeskemaundersøgelse blandt landets kommuner med det formål at få en status på den kommunale indsats for den målrettede beskyttelse i Danmark. 92 % af

kommunerne besvarede spørgeskemaet. 64 % af kommunerne angav, at de havde generelle kvalitetsproblemer med pesticider i grundvandet, 18 % havde kvalitetsproblemer med nitrat og 31 % af kommunerne havde kvalitetsproblemer med andet end pesticider.

Kommunerne blev desuden spurgt til gennemførte og politisk vedtagne, men ikke-gennemførte dyrkningsrestriktioner for beskyttelse af grundvandet. Kommunernes besvarelser viste, at der i indsatsområder (IO) var gennemførte eller politisk vedtagne, men ikke-gennemførte dyrkningsrestriktioner mod kvælstof på 6.432 ha og mod pesticider på 13.185 ha. Det samlede areal med indsatsområder var på dette tidspunkt 638.500 ha. Dette indikerer, at der flere steder kan være behov for yderligere beskyttelse af drikkevandet, hvilket de to tilskudspuljer vil kunne bidrage til. I 2022 vil Miljøstyrelsen igen indsamle status om kommunernes målrettede indsats.

Jordbund

Jordbunden er den del af landjordens øverste lag, som er beboet og påvirket af levende planter, dyr, svampe og bakterier. Jordbunden består af en blanding af mineralske partikler (ler, silt, sand, grus og sten) og organisk stof (levende organismer og dødt organisk stof), som tilsammen udgør jorden. Hertil kommer, at jordbunden også indeholder luft og vand i varierende mængder.

Ca. 60 % af Danmarks landareal er opdyrket, og der er kun få arealer med intakte jorde, dvs. aflejret af naturen uden menneskelig påvirkning og fortsat liggende i sit naturlige leje.

Ifølge den seneste jorderosionskortlægning i Danmark⁷ udført af Aarhus Universitet, er omkring tre fjerdedele af landarealet i Danmark omfattet af jorderosionsrater på mellem 1 ton jordtab og 1 ton jorddeposition (aflejring) pr ha pr år. Selv om dette kategoriserer størstedelen af arealet som stabilt eller med tålelig erosionsrisiko, er der stadig et betydeligt område, hvor der kan forekomme at uholdbart stort jordtab som følge af vanderosion. Samlet set har cirka 6 % af landbrugsarealet i Danmark en høj erosionsrisiko på over 2,5 tons pr. ha pr. år.

Vand

Vand er en grundlæggende forudsætning for liv på Jorden. Vand kan overordnet inddeles i grundvand og overfladevand.

Status på grundvand

Mængden af nitrat, pesticider og miljøfarlige stoffer indgår i GEUS' overvågning af grundvandet. Der er redegjort for status og udvikling i rapporten Grundvandsovervågning, Status og Udvikling 1989-2019⁸, fra 2021.

Det følger af rapporten, at omkring 14 % af indtagene i den landsdækkende grundvandsovervågning (GRUMO) og 26 % af indtagene i den landsdækkende landovervågning (LOOP) havde et nitratindhold (beregnet som årligt gennemsnit for de enkelte indtag) på over 50 mg/l i 2019, mens mindre end 1 pct. af indtagene i vandværksboringer havde mere end 50 mg/l nitrat. Nitratfrit grundvand, (nitratkoncentration ≤ 1 mg/l) optrådte i ca. 51 % af GRUMO-indtagene, i ca. 27 % af LOOP-indtagene og i ca. 78 % af vandværksboringerne.

Af rapporten følger ligeledes, at der i 2019 blev fundet pesticider eller nedbrydningsprodukter i 58 % af de indtag, der er taget prøver af. Kravværdien på 0,1 $\mu\text{g/l}$ var overskredet mindst én gang i 22,6 % af de indtag, der er taget prøver af, og kravværdien for summen af målte stoffer var overskredet i 9,2 %.

⁷ Onnen, N., Heckrath, G., Stevens, A., Olsen, P., Greve, M. B., Pullens, J. WM., Kronvang B. & Van Oost, K. (2019). Distributed water erosion modelling at fine spatial resolution across Denmark. *Geomorphology*, 342, 150-162.

⁸ <https://www.geus.dk/Media/6/1/Resume%20Grundvandsoverv%C3%A5gning%20status%20og%20udvikling%201989-2019%20.pdf>

I basisanalysen til vandområdeplanerne (2021-2027), hvor der vurderes om grundvandsforekomsterne er væsentligt påvirkede af forurenende stoffer, fremgår det at ca. 1 % af grundvandsforekomsterne er i ringe tilstand på grund af nitrat, svarende til ca. 5 % af det samlede volumen af grundvandsforekomsterne og ca. 7 % af grundvandsforekomsterne er i ringe tilstand på grund af pesticider, svarende til ca. 26 % af det samlede volumen af grundvandsforekomsterne.

Status på overfladevand

I basisanalysen til vandområdeplanerne (2021-2027) fremgår det, at 61 % af de målsatte vandløb, 61 % af de målsatte søer og over 90 % af kystvandene ikke opfylder de fastsatte miljømål. Det vurderes, at den væsentligste hindring for målopfyldelse er de fysiske forhold for vandløbene, fosfor for søerne og kvælstof for kystvandene. I forhold til kvælstof udgør landbrugets dyrkningsbidrag ca. 70 pct. af den landbaserede tilførsel.

Materielle goder

Ved materielle goder forstås i sammenhæng med de to tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand, de arealer, som et projektområde omfatter, og de begrænsninger og fordele, som en lodsejer vil kunne opleve ved at indgå i et konkret projekt.

Indsatstyper som opkøb af jord, dyrkningsrestriktioner, sprøjteforbud, mv. indebærer en ændret arealanvendelse, og kan derfor påvirke parameteren materielle goder for de ejendomme, som indgår i projekterne. Hvorvidt påvirkningen i det konkrete tilfælde opleves positivt eller negativt, kan afhænge af en række faktorer, som den enkeltes natursyn, vurdering af herlighedsværdi, samt muligheden for at opnå økonomisk erstatning som følge af den ændrede arealanvendelse.

Landskab

Danmarks landskab er et udpræget kulturlandskab. Landskabet udgøres af en mosaik af åbne landbrugsarealer, skovområder, byer, infrastrukturanlæg som veje og jernbaner, vådområder, vandløb og kyststrækninger. Omkring 60% af Danmarks areal er landbrugsarealer.

De arealer, som er omfattet af drikkevandsbeskyttelsesindsatserne, vil som udgangspunkt være landbrugsarealer, mens brønde og borer og også kan ligge i skovområder og i bebyggede områder som på gårdspladser og i haver.

Kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser, arkitektonisk og arkæologisk arv

Kulturarven omfatter alt, hvad mennesket har efterladt sig gennem tiderne: strukturer, konstruktioner, bygningsgrupper, bopladser, grave og gravpladser, flytbare genstande og monumenter og den sammenhæng, hvori disse spor er anbragt. Der skelnes mellem den faste kulturarv (diger, bygninger, gravhøje mv.), og den skjulte kultur- og naturarv (arkæologiske spor og genstande, og usædvanlige naturhistoriske genstande, der er skjult i jorden).

Inden for projektområderne kan der være sten- og jorddiger, gravhøje, voldsteder mv., som er beskyttet af museumslovens⁹ § 29 a og § 29 e, samt beskyttelseslinjer omkring visse fortidsminder i medfør af naturbeskyttelseslovens § 18. Der kan ligeledes være arkæologiske levn, i form af arkæologiske spor og strukturer, samt genstande fra eks. bopladser og offerpladser, der skal håndteres efter museumsloven kap. 8.

Derudover kan områder og kulturspor være omfattet af fredning, jf. naturbeskyttelseslovens fredningsbestemmelser. Fredninger går oftest ud på at bevare den nuværende tilstand, og mange fredningers formål er landskabsbevarelse. Visse fredede brønde er fredet med ønske om at bevare muligheden for at hente vand.

4.2 0-alternativet

0-alternativet er i denne sammenhæng fastlagt som den udvikling, der kan forventes, hvis de boringsløjninger og dyrkningsrestriktioner, som de to nye tilskudspuljer skal medfinansiere ikke gennemføres.

⁹ Bekendtgørelse af museumsloven, LBK nr. 358 af 08/04/2014

0-alternativet udgør sammenligningsgrundlaget for miljøvurderingen. Den foreslåede indsats holdes således op mod den nuværende miljøstatus i beskrivelsen af de forventede ændringer i miljøtilstanden.

5. Vurdering af målsætninger

Miljøvurderingen af de to tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand bygger på en vurdering af, hvorvidt de to puljer kan antages at fremme eller udgøre en hindring for opnåelsen af miljømålsætninger, som er fastlagt i lovgivning, andre programmer eller politikker.

Nedenfor er en liste med de lovgivninger, strategier og handlingsplaner, der indeholder målsætninger og retningslinjer, der kan være relevante for bedømmelsen af de to puljers miljøpåvirkninger.

Tabel 5.1 - Relevante miljømålsætninger som indgår i rammesætningen omkring miljøvurderingen

Emne	Målsætning	
Biodiversitet, flora og fauna	FN's verdensmål (Mål 15: Livet på Land og mål 14: Livet i havet. Danmarks biodiversitetsstrategi 2014-2020 (Naturplan Danmark). Miljømålslovgivningen (Natura 2000). Artsfredningsbekendtgørelsen (Bilag IV-arter). Rådets forordning om invasive arter. Naturbeskyttelsesloven. Grønt Danmarkskort og Biodiversitetskortet Kommuneplaner. Habitatdirektivet. Fuglebeskyttelsesdirektivet. Habitatbekendtgørelsen. Vandrammedirektivet	De to nationale tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand er ikke til hinder for formålene med de angivne lovgivninger og strategier.
Befolkningens levevilkår og menneskers sundhed	Vandforsyningsloven. FN's verdensmål (Mål 6: Rent drikkevand). EU-forordningen om bindende årlige reduktioner af drivhusgas-emissioner. Landdistriktsudvikling. Bekendtgørelse om offentlighedens adgang til at færdes og opholde sig i naturen (adgangsbekendtgørelsen). Kommunale friluftsstrategier. Vandrammedirektivet.	De to nationale tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand har til formål at fremme formålene med de angivne lovgivninger og strategier.
Jordbund	EU-forordningen om bindende årlige reduktioner af drivhusgas-emissioner. Lovgivning om oversvømmelsesrisiko. Naturbeskyttelsesloven. Økologilovgivningen.	De to nationale tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand er ikke til hinder for formålene med de angivne lovgivninger og strategier.
Vand	Vandløbsloven. Vandplanlægningsloven (vandplanerne).	De to nationale tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand

	<p>Miljøbeskyttelsesloven. Det trilaterale vadehavssamarbejde. HELCOM. OSPAR. Danmarks Havstrategi II Vandrammedirektivet Nitratdirektivet Sprøjt middelstrategi 2022-2026 Pesticidforordningen Biocidforordningen</p>	<p>har til formål at fremme formålene med de angivne lovgivninger og strategier, der vedrører rent drikkevand og grundvand, og er ikke til hinder for formålene med de lovgivninger og strategier, der vedrører overfladevand og hav. Da puljernes formål er at mindske belastningen i forhold til nitrat, pesticider og andre forurenende stoffer vurderes det, at aktiviteterne som minimum ikke vil hindre eller forsinke opfyldelsen af miljømålene for målsatte vandområder, og i visse tilfælde vil kunne bidrage til opfyldelsen af miljømålene for målsatte vandområder.</p>
Landskab	<p>Landskabskonventionen Planloven Kommuneplaner</p>	<p>De to nationale tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand er ikke til hinder for formålene med de angivne lovgivninger og strategier.</p>
Kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser, arkitektonisk og arkæologisk arv	<p>Naturbeskyttelsesloven. Museumsloven.</p>	<p>De to nationale tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand er ikke til hinder for formålene med de angivne lovgivninger og strategier.</p>
Kumulative effekter	<p>Miljømålslovgivningen. Vandplanlægningsloven.</p>	<p>De to nationale tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand er ikke til hinder for formålene med de angivne lovgivninger og strategier.</p>

6. Miljøvurdering

6.1 Vurdering af de enkelte miljøfaktorer

I de følgende afsnit gennemgås indvirkninger fra indsatsen på de miljøfaktorer, som på grundlag af afgrænsningen af miljøvurderingen kan antages at kunne blive væsentligt påvirket af de to tilskudspuljers implementering.

Det forudsættes, at de konkrete projekter til beskyttelse af drikkevand gennemføres i overensstemmelse med gældende relevant lovgivning, planlægning og godkendelser. Det er tilsagnshavers ansvar at vurdere hvorvidt et konkret projekt, der opnår tilsagn, er omfattet af miljøvurderingslovens regler¹⁰ om miljøvurdering af konkrete projekter.

6.1.1 Biologisk mangfoldighed, flora og fauna

Konkrete indsatser i forbindelse med sløjfning af ubenyttede brønde og borerer kan indebære anvendelse af store maskiner ved projektgennemførelse. Dette giver risiko for komprimering af jorden til skade for det eksisterende plante- og dyreliv. Det lille areal hvor der før var en brønd eller en boring vil delvist føres tilbage til sin oprindelige stand, hvilket kan få en om end lille positiv indvirkning på flora og fauna, hvis arealet efterfølgende overgår til natur. Lukning af en ubenyttet brønd kan sikre at padden, herunder bilag IV-arten stor vandsalamander, ikke uforvarende bliver fanget uden mulighed for at komme op. Det forventes, at der som led i den almindelige myndighedsbehandling i forbindelse med det konkrete projekt, vurderes på, hvorvidt der er behov for at anvende køreplader og andre afværgeforanstaltninger, for at sikre det eksisterende plante- og dyreliv.

Den anden tilskudspulje, der giver tilskud til beskyttelsesforanstaltninger af arealer vurderes at kunne have en positiv indvirkning på biologisk mangfoldighed, flora og fauna. Dette beror på, at indsatser som dyrkningsrestriktioner og sprøjteforbud kan forventes at have en positiv indvirkning på flora og fauna i det åbne land, hvor størstedelen af projektområderne forventes at ligge.

Samlet set vurderes de to tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand at være neutral til positiv for den biologiske mangfoldighed, flora og fauna. Da det på nuværende tidspunkt er uvist, i hvor stort omfang og hvilke steder indsatserne realiseres, er det ikke muligt at forudsige graden af påvirkning.

6.1.2 Befolkningens levevilkår og menneskers sundhed

Det primære formål med de to tilskudspuljer er at sikre drikkevand eller fremtidigt drikkevand, ved at beskytte grundvand mod forurening, og de forventes derfor at have en positiv indvirkning på befolkningens adgang til drikkevand.

Ubenyttede brønde og borerer kan udgøre en risiko for forurening af grundvandet, da der her kan være direkte adgang fra overfladen til de magasiner, som boringen indvinder fra og evt. gennemborer. Sløjfning vil dermed forebygge forurening af grundvandet fra boringen eller brønden, og være med til at sikre adgang til rent drikkevand.

Ved gennemførelse af de konkrete projekter vedr. sløjfning af ubenyttede borerer, vil der kortvarigt være støj og emissioner fra maskiner. Denne midlertidige påvirkning vurderes dog ikke at være af væsentlig karakter i forhold til befolkningens sundhedstilstand generelt.

I de områder, hvor der gennemføres beskyttelsesforanstaltninger i forhold til sikringen af grundvandet mod forurening med pesticider, nitrat og andre miljøfarlige stoffer, vil der fremadrettet implementeres en arealanvendelse, som beskytter grundvandet mod umiddelbar påvirkning hermed. Dette vil sikre at

¹⁰ Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), LBK nr. 1976 af 27/10/2021, bilag 1 og 2

drikkevandsressourcer, der ikke er påvirket i dag, heller ikke påvirkes fremover, samt drikkevandskvaliteten kan forbedres ved drikkevandsressourcer, hvor der i dag ses påvirkning. Sikring og forbedring af drikkevandskvaliteten vil have positiv indvirkning på befolkningens adgang til drikkevand.

Omfanget af projekterne er ikke kendt på nuværende tidspunkt.

Samlet set vurderes det, at de to tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand kan have en positiv indvirkning på befolkningens levevilkår og menneskers sundhed.

6.1.3 Jordbund

De to tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand er målrettede arealer, der enten er opdyrkede eller gravet i (brønde og borer), så indsatsstyperne kan gennemføres uden at grave i intakte jorder.

Konkrete indsatser i forbindelse med sløjfning af ubenyttede brønde og borer forventes at indebære anvendelse af store maskiner ved projektgennemførelse. Dette giver risiko for komprimering af jorden. Det forventes, at tilsagnshaver som et led i den almindelige myndighedsbehandling vurderer på, hvorvidt der er behov for at anvende køreplader og særligt materiel for at sikre projektarealernes jordbund.

Sløjfning af ubenyttede brønde vil medføre at der påfyldes materialer og fjernes brøndvæg, således at det øverste jordlag i nogen grad reetableres, og derved har en positiv indvirkning på jordbunden.

Nogle typer dyrkningsrestriktioner kan tænkes at nedbringe erosion og jordtab, hvilket kan have en positiv indvirkning på jordbunden.

Samlet set vurderes det, at de to tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand kan have en neutral til positiv indvirkning på miljøfaktoren jordbund. Da det på nuværende tidspunkt er uvist, i hvor stort omfang og hvilke steder indsatserne realiseres, er det ikke muligt at forudsige graden af påvirkning.

6.1.4 Vand

Det primære formål med de to tilskudspuljer er at sikre drikkevand eller fremtidigt drikkevand, ved at beskytte grundvand mod forurening, og de forventes derfor at have en positiv indvirkning på grundvand og drikkevand.

Ubenyttede brønde og borer kan udgøre en risiko for forurening af grundvandet, da der her kan være direkte adgang fra overfladen til de magasiner, som boringen indvinder fra og eventuelt gennemborer. Det forventes, at mange af de ubenyttede brønde og borer tidligere har forsynet en enkelt eller få husstande med drikkevand. Disse brønde og borer har i mange tilfælde indvundet fra magasiner, der ligger over de magasiner, som de almene vandforsyninger indvinder fra. Sløjfningen forventes derfor at have en positiv effekt på grundvandet generelt, og ikke kun på det grundvand, som ønskes beskyttet. Magasinerne, som borerne har indvundet fra, kan have hydraulisk kontakt til vandløb og søer, og sløjfningen kan derfor ligeledes have positiv effekt på tilstanden af overfladevand.

De konkrete projekter til beskyttelse af arealer i forhold til sikring af grundvand mod forurening med pesticider, nitrat og andre miljøfarlige stoffer, i form af opkøb af jord, dyrkningsrestriktioner, sprøjteforbud, mv., vil mindske udvaskningen af pesticider mv. fra arealerne. Dette vil derfor ikke kun medføre mindre udvaskning til den konkrete drikkevandsressource, som ønskes beskyttet, men også til andet grundvand og overfladevandområder. Dermed må de konkrete projekter forventes at have en generel positiv effekt på tilstanden i grundvandet, overfladevand og kystvande.

Omfanget af projekterne er ikke kendt på nuværende tidspunkt, men det vurderes at de to tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand kan have en positiv indvirkning på miljøfaktoren vand, og at der ikke er negative påvirkninger af vandmiljøet forbundet med ordningerne.

6.1.5 Materielle goder

Ved materielle goder forstås i sammenhæng med de to tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand, de arealer, som et projektområde omfatter, og de begrænsninger og fordele, som en lodsejer vil kunne opleve ved at indgå i et konkret projekt.

Indsatser som sløjfning af ubenyttede brønde og borer, opkøb af jord, dyrkningsrestriktioner, sprøjteforbud, mv. kan påvirke materielle goder for de ejendomme, som indgår i projektområderne, da deres mulighed for fortsat erhvervsmæssig drift og udvikling på de pågældende arealer påvirkes.

Indsatserne gennemføres som udgangspunkt med frivillig deltagelse af lodsejerne, og påvirkningen vurderes derfor som neutral. Lodsejernes incitament for at acceptere en ændret arealanvendelse på dele af ejendommen kan være natursyn, øget herlighedsværdi, rekreative muligheder, samt muligheden for at opnå økonomisk erstatning som følge af den ændrede arealanvendelse. Arealerne kan dog også opkøbes på ekspropriationslignende vilkår.

Tilskudsordningen vil afhjælpe de takststigninger, som vandselskabernes forbrugere ellers ville kunne blive mødt af, når vandselskaberne gennemfører drikkevandsindsatser (fx jordopkøb, sprøjteforbud mv.).

Kommunalbestyrelsen kan påbyde ejere af overflødige borer og brønde at sløjfe disse. Tilsagn om tilskud til sløjfning af brønde og borer vil derfor have en positiv indvirkning, da dette nedbringer omkostningerne forbundet med en påbudt sløjfning.

I hvilket omfang, ordningen vil påvirke materielle goder, afhænger af udformningen af de enkelte projekter, og den geografiske placering, som endnu er ukendt. Derfor er der endnu stor usikkerhed om omfanget af de forventede indvirkninger på miljøet.

6.1.6 Landskab

Den konkrete indsats som udmøntes via tilskudspuljen, der støtter sløjfning af ubenyttede brønde og borer, foregår som udgangspunkt under jorden, og vurderes derfor ikke at ville kunne påvirke landskabet. Dog vil fjernelse af eventuelle tekniske anlæg i tilknytning til brønden eller boringen, kunne have en begrænset positiv indvirkning på landskabet.

Den anden tilskudspulje, der giver tilskud til beskyttelsesforanstaltninger af arealer, kan give tilgroning og ændret visuelt udtryk. Om den ændrede arealanvendelse opleves som positivt eller negativt er subjektivt.

Det forventes, at tilsagnshaver tager højde for de hensyn, som eksempelvis landskabsfredninger, beskyttelseslinjer og arealer udpeget som negativ skovrejsningsarealer (jf. kommuneplan) betinger. Skovrejsning er ikke en del af de støttede indsatser i de to tilskudspuljer.

Samlet set vurderes det, at de to tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand kan have en neutral indvirkning på miljøfaktoren landskab. Da det på nuværende tidspunkt er uvist, i hvor stort omfang og hvilke steder indsatserne realiseres, er det ikke muligt at forudsige graden af påvirkning.

6.1.7 Kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser, arkitektonisk og arkæologisk arv

Sløjfning af ubenyttede brønde og borer vil kunne påvirke visse fredede brønde, der er fredet med ønske om at bevare muligheden for at hente vand. Der vil ikke kunne opnås tilskud, hvis brønden er fredet med ønske om at bevare muligheden for at hente vand. Samtidig vil sløjfningen af en fredede brønd eller boring altid skulle ske i overensstemmelse med fredningen.

Øvrige typer kulturarv, herunder kirker forventes ikke at blive påvirket af indsatserne i de to tilskudspuljer.

Med denne foranstaltning vurderes det, at de to tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand, har en neutral påvirkning af kulturarv. Da det på nuværende tidspunkt er uvist, i hvor stort omfang og hvilke steder indsatsen realiseres, kan det være vanskeligt at forudsige graden af påvirkning.

6.1.8 Kumulative effekter

De kumulative effekter vil afhænge af de konkrete beskyttelsesforanstaltninger, der gennemføres for at sikre drikkevand. De enkelte projekters omfang er endnu ukendte, men det vurderes, at den kumulative effekt fra projekterne kan have en positiv indvirkning på miljøet – i særlig grad på menneskers sundhed, grundvand og overfladevand.

6.1.9 Samlet konklusion

Vurderingen af de to nye tilskudspuljers indvirkninger på miljøet viser, at der kan forventes en række neutrale og positive virkninger på miljøet. De to tilskudspuljer skal sikre drikkevand ved at medvirke til beskyttelse af grundvandet mod forurening. Puljerne er dermed en medvirkende faktor for, at Danmark kan leve op til sine internationale forpligtelser på drikke- og grundvandsområdet. Påvirkningen af miljøet vil dog afhænge af indholdet i de enkelte projekter og omfanget heraf.

6.1.10 Fremtidig tilstand

Hvis de to nye tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand ikke implementeres, vil de ovenfor nævnte beskrevne miljøpåvirkninger ikke indtræde, og forholdene vil forblive som beskrevet i afsnittet miljøstatus.

7. Overvågning

På baggrund af miljøvurderingen af de to tilskudspuljer er der endnu relativ stor usikkerhed om omfanget af og den geografiske lokalisering af de forventede indvirkninger på miljøet. Det forventes dog overordnet, at indsatsen vil have en række positive indvirkninger, især på befolkningens levevilkår, menneskers sundhed, grundvand og overfladevand.

De eksisterende overvågningsprogrammer, der beskrives nedenfor, dækker behovet for overvågning, og der er derfor ikke behov for at de to nye tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand kræver et nyt overvågningsprogram.

NOVANA

Det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur (NOVANA) har til formål at tilvejebringe viden om natur- og miljøtilstanden i Danmark. Denne viden er en del af forvaltningsgrundlaget for den danske natur- og miljøpolitik, og beslutningsgrundlaget for miljøpolitiske initiativer. Data fra programmet indgår også i dokumentationen af effekterne af forvaltningsmæssige initiativer på natur- og miljøområdet.

NOVANA er målrettet efter både at skabe et nationalt overblik over natur- og miljøtilstanden i Danmark, samt at kunne give viden om konkrete områder og lokaliteter i Danmark, herunder at vurdere effekterne af de allerede gennemførte natur- og miljøprojekter. Denne kombination af nationalt overblik og konkret viden om specifikke områder opnås ved, at flere af delprogrammerne i NOVANA er tilrettelagt efter Vandrammedirektivets principper ved en kombination af såkaldt kontrolovervågning og operationel overvågning. Kontrolovervågningen beskriver den generelle tilstand og udvikling i miljøet og naturen på nationalt niveau. Operationel overvågning er tilrettelagt til at beskrive tilstanden i konkrete områder og lokaliteter, som er i risiko for ikke at opfylde miljømålene.

Det samlede NOVANA-program muliggør således en løbende overvågning af udviklingen i natur- og miljøtilstanden, og det forventes, at de fleste forhold vil blive opfanget gennem det nationale overvågningsprogram for vandmiljø og natur. NOVANA-programmet indeholder en grundvandsovervågningsdel (GRUMO).

Vandforsyningernes kontrolprogrammer

Kommunerne fører tilsyn med, at de almene vandforsyninger lever op til de kvalitetskrav til drikkevand, der er fastsat i Drikkevandsbekendtgørelsen¹¹. Det sker ved, at kommunerne fastlægger kontrolprogrammer, som bl.a. angiver hvilke parametre vandforsyningerne skal analysere udtagne vandprøver for, og hvor hyppigt.

I de tilfælde, hvor der gives tilsagn til konkrete projekter til beskyttelse af arealer i forhold til sikring af grundvandet mod forurening med pesticider, nitrat og andre miljøfarlige stoffer i form af opkøb af jord, dyrkningsrestriktioner og sprøjteforbud til beskyttelse i indvindingsoplande til vandforsyninger, vil der automatisk tilvejebringes overvågningsdata via vandforsyningernes kontrolprogrammer.

De to nye tilskudspuljer til beskyttelse af drikkevand afføder dermed ikke behov for et særskilt overvågningsprogram.

¹¹ Bekendtgørelse om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg, BEK nr. 2361 af 26/11/2021

